

Skaidrās naudas priekšpiegādes otrās fāzes praktiskās vadlīnijas

Noderīga informācija uzņēmējiem par skaidrās naudas priekšpiegādi komercsabiedrībām!

Uzņēmējiem ir savlaicīgi jāpiesaka bankā plānojama skaidrās naudas apjoms pirmajām dienām, kad būs pienākums izdod eiro, maksājumus saņemot latos. Piesakot šo piegādi laicīgi, bankām būs vieglāk saplānot skaidrās naudas priekšpiegādes loģistiku un komercsabiedrībām būs īsāks periods, kad būs iesaldēti uzņēmuma finanšu līdzekļi bankām, kas nepieciešami priekšpiegādes finanšu ķīlai.

Pēc vidējās citu valstu uzņēmēju pieredzes rekomendējam priekšpiegādes daudzumu aprēķināt piecu dienu vidējā apgrozījuma apmērā.

1. Vispārīgie principi

Vadlīnijas ir izstrādātas, lai sniegtu papildu skaidrojumu *Euro* ieviešanas kārtības likumam (turpmāk – EIKL) un Latvijas Nacionālajam *euro* ieviešanas plānam (turpmāk – LNEIP), kas pēdējā redakcijā apstiprināts 2013.gada 4.aprīlī ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.136 *Par Latvijas Nacionālo euro ieviešanas plānu*.

Atbilstoši EIKL 6. pantam latu konvertācija tiks veikta pēc Eiropas Savienības Padomes noteiktā maiņas kursa (turpmāk – oficiālais pārejas kurss), noapaļojot līdz veseliem centiem:

- ja trešā zīme aiz komata ir no 0 līdz 4, centa vērtība nemainās;
- ja trešā zīme aiz komata ir no 5 līdz 9, cents tiek apaļots par vienu vērtību uz augšu.

Papildu prasības attiecībā uz oficiālā kursa lietošanu ir noteiktas Padomes Regulā (EK) Nr. 1103/97 (1997. gada 17. jūnijs) par dažiem noteikumiem attiecībā uz eiro ieviešanu, tostarp, 4. pantā:

- oficiālo pārejas kursu neapaļo un nesaīsina, veicot konvertēšanu;
- oficiālo pārejas kursu izmanto abpusējai konvertēšanai eiro vienības un latu vienības starpā. Neizmanto apgrieztās likmes, ko atvasina no maiņas kursiem;
- naudas summas, kas jākonvertē no vienas valsts valūtas citā (piemēram, iedzīvotājs vēlas par latiem iegādāties dolārus), vispirms konvertē naudas vienībās, kas izteiktas eiro vienībās, šo summu noapaļo, atstājot ne mazāk kā trīs skaitļus aiz komata, un pēc tam konvertē citas valsts valūtas vienībās.

Preču un pakalpojumu cenu paralēlās atspoguļošanas periods sākas trīs mēnešus pirms eiro ieviešanas dienas, t. i., **no 2013. gada 1. oktobra**, un ilgst sešus mēnešus pēc eiro ieviešanas dienas, t. i., **līdz 2014. gada 30. jūnijam**.

Latu un eiro vienlaicīgas apgrozības periods ir divas nedēļas, sākot ar eiro ieviešanas dienu, t. i., **no 2014. gada 1. janvāra līdz 2014. gada 14. janvārim**.

Uzņēmumiem un pašvaldību institūcijām jānodrošina datu nepārtrauktība un konvertācijas procesa izsekojamība.

Atbilstoši EIKL 4. pantā noteiktajam, līgumi, piemēram, darba līgumi, īres līgumi, studiju līgumi, u.c., nav jāpārslēdz dēļ pārejas uz eiro. Sākot ar eiro dienu, līgumos u.c. juridiskajos dokumentos, atsauces uz latiem, jāizmanto kā atsauces uz eiro, ievērojot oficiālo pārejas kursu un EIKL 6. pantā noteiktos matemātikas principus.

Vadlīniju izstrādes mērķis ir izskaidrot EIKL un dokumentā *Eiropas Centrālās bankas pamatnostādne* (2008. gada 19. jūnijs), ar ko groza Pamatnostādni ECB/2006/9, par dažiem sagatavošanās pasākumiem pārejai uz eiro skaidru naudu, eiro banknošu un monētu priekšpiegādi un priekšpiegādes otro fāzi ārpus eiro zonas (ECB/2008/4) un Latvijas Bankas noteikumos *Euro banknošu un monētu priekšpiegādes un priekšpiegādes otrās fāzes noteikumi* paredzēto regulējumu attiecībā uz eiro priekšpiegādes otrās fāzes norisi Latvijas Republikā.

Skaidrās naudas priekšpiegādes otrā fāze ir process, kura laikā kredītiestāde izsniedz eiro banknotes un monētas saviem klientiem glabāšanā Latvijas Republikas teritorijā līdz brīdim, kad eiro kļūst par likumīgu maksāšanas līdzekli 2014. gada 1. janvārī.

Lai nodrošinātu savlaicīgu eiro banknošu un monētu pieejamību, sākoties latu un eiro vienlaicīgas apgrozības periodam, kredītiestādes klientam (turpmāk – komercsabiedrībai) savlaicīgi jānovērtē un jāpieņem lēmums par nepieciešamo skaidrās eiro naudas daudzumu – gan banknotēm, gan monētām –, un jāpieprasa nepieciešamais daudzums priekšpiegādē, vēršoties savā kredītiestādē.

Vadlīnijās ir minētas vispārīgās priekšpiegādes otrās fāzes prasības un izskaidrots priekšpiegādes otrās fāzes norises process.

2. Kredītiestādes pienākumi

Kredītiestādes pienākumi:

– izsniegt komercsabiedrībai priekšpiegādē eiro banknotes un monētas pēc savlaicīgi saņemta komercsabiedrības eiro banknošu un monētu daudzuma pieprasījuma, noslēdzot līgumu vai vienkāršotas priekšpiegādes gadījumā iesniedzot parakstītu apliecinājumu;

– sniegt informāciju saviem klientiem par priekšpiegādes pieteikšanās kārtību, līgumu slēgšanas termiņiem, eiro banknošu un monētu saņemšanas, tostarp par iespējamiem iepakojuma standartiem un komplektācijām, kā arī informāciju par Latvijas Bankas pilnvarotajām personām, kurām ir tiesības veikt pārbaudes.

3. Komercsabiedrības pienākumi

- 1) Savlaicīgi informēt kredītiestādi par nepieciešamo eiro banknošu un monētu daudzumu, iesniedzot kredītiestādē daudzuma pieprasījumu pa nomināliem;
- 2) noslēgt līgumu vai iesniegt parakstītu apliecinājumu par priekšpiegādē pieprasītajām eiro banknotēm un monētām;
- 3) nelaist priekšpiegādē saņemtās eiro banknotes un monētas apgrozībā pirms 2014. gada 1. janvāra plkst. 00.00;
- 4) glabāt no kredītiestādēm priekšpiegādē saņemtās eiro banknotes un monētas drošā vietā, t.i., glabātavā vai seifā, atsevišķi no citām apgrozībā esošajām eiro banknotēm un monētām, lai novērstu to priekšlaicīgu laišanu apgrozībā;

- 5) veikt drošības pasākumus, lai novērstu priekšpiegādē saņemto eiro banknošu un monētu bojāeju, zādzību, laupīšanu vai jebkādu citu iemeslu to priekšlaicīgai nonākšanai apgrozībā;
- 6) atļaut Latvijas Bankas pilnvarotām personām, uzrādot Latvijas Bankas pilnvaru kopā ar personu apliecinošu dokumentu, veikt pārbaudi priekšpiegādē saņemto eiro banknošu un monētu glabāšanas vietās, lai pārliecinātos par priekšpiegādē saņemto eiro banknošu un monētu esamību un atbilstību glabāšanas un uzskaites prasībām. Lai pārliecinātos par pilnvaroto personu tiesībām veikt pārbaudi, komercsabiedrība var sazināties ar savu kredītiestādi;
- 7) uzņemties pilnu risku un atbildību par priekšpiegādē saņemtajām eiro banknotēm, maksājot līgumsodu par prasību neievērošanu 10% apmērā no priekšpiegādē izsniegtās eiro banknošu un monētu summas Latvijas Bankai;
- 8) informēt Latvijas Banku par apgrozībā nonākušo eiro banknošu un monētu daudzumu pa tālruni 67022880 vai e-pastu cash@bank.lv nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamās darbdienas laikā, ja priekšpiegādē saņemtās eiro banknotes un monētas ir nonākušas apgrozībā pirms 2014. gada 1. janvāra plkst. 00.00.

Priekšpiegādē saņemto eiro banknošu un monētu uzskaitē:

- 1) līdz 2013. gada 31. decembrim (ieskaitot) priekšpiegādē saņemtās eiro banknotes un monētas uzskaita ārpusbilancē atsevišķi no pārējām komercsabiedrības kasē uzskaitītajām eiro banknotēm un monētām;
- 2) 2014. gada 1. janvārī priekšpiegādē saņemtās eiro banknotes un monētas uzskaita kā aktīvu komercsabiedrības kasē, attiecīgi kredīējot komercsabiedrības norēķinu kontu kredītiestādē (ja kredītiestāde minēto kontu debetē 2014. gada 1. janvārī) vai saistības pret kredītiestādi (ja kredītiestāde minēto kontu debetē pēc 2014. gada 1. janvāra).

4. Priekšpiegādes otrās fāzes norise

Priekšpiegādes otrā fāze tiek veikta uz kredītiestādes sagatavota līguma pamata vai vienkāršotas priekšpiegādes gadījumā uz apliecinājuma pamata, iesniedzot priekšpiegādes eiro banknošu un monētu daudzuma pieprasījumu pa nomināliem kredītiestādes noteiktā termiņā.

Eiro banknotes un monētas var sākt saņemt ne ātrāk kā no 2013. gada 10. decembra, komercsabiedrībai saskaņojot ar kredītiestādi saņemšanas laiku. Līgumus par priekšpiegādi ar komercbanku var slēgt jebkurā laikā, taču saņemt priekšpiegādes līdzekļus – ne ātrāk par 2013. gada 10. decembri.

Mazām un vidējām komercsabiedrībām, kuru darbinieku skaits ir mazāks par 10 un gada apgrozījums vai bilances aktīvu apmērs nepārsniedz 2 miljonus eiro (atbilstoši Eiropas Savienības Padomes 2003. gada 6. maija ieteikumam 2003/361/EK (par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju)), tiek piedāvāta vienkāršotā priekšpiegāde.

Vienkāršotās priekšpiegādes principi:

- 1) tiek veikta uz komercsabiedrības parakstīta apliecinājuma pamata (aizpilda Latvijas Bankas sagatavotu (tipveida) veidlapu);
- 2) maksimālā pieprasāmā summa ir 10 000 eiro;
- 3) eiro banknotes un monētas var saņemt ne ātrāk kā no 2013. gada 27. decembra;

4) vienkāršotā priekšpiegādē saņemtā eiro apmēra summas ekvivalents latos pēc oficiālā pārejas kursa 0,702804 lati par 1 eiro tiek bloķēts komercsabiedrības norēķinu kontā kredītiestādē, nodibinot finanšu ķīlu, un summa noņemta (debetēta) 2014. gada 1. janvārī.

Priekšpiegādes otrās fāzes ietvaros komercsabiedrībām papildus atsevišķu nominālvērtību monētu saņemšanai tiek piedāvāta iespēja saņemt arī Latvijas Bankas sasaiņotus monētu sākumkomplektus 200 eiro vērtībā. Monētu nominālvērtību sadalījums pieejams 1. tabulā.

1. tabula. Monētu sākuma komplekta sadalījums nominālos.

Monētu nominālvērtība	Monētu rullīti (gab.)	skaitis	Rullīšu skaits (gab.)	Monētu kopā (gab.)	skaitis	Kopējā nominālvērtība (EUR)
2 eiro	25		1	25		50,00
1 eiro	25		3	75		75,00
50 eiro centu	40		2	80		40,00
20 eiro centu	40		2	80		16,00
10 eiro centu	40		2	80		8,00
5 eiro centi	50		3	150		7,50
2 eiro centi	50		2	100		2,00
1 eiro cents	50		3	150		1,50
KOPĀ	320		18	740		200,00

Kredītiestādes saviem klientiem var komplektēt un piedāvāt arī citu veidu un vērtības sākumkomplektus, kas sastāv no dažādas nominālvērtības monētu rullīšiem. Informāciju par iespējamiem iesaiņojumiem komercsabiedrības pieprasa savā kredītiestādē.